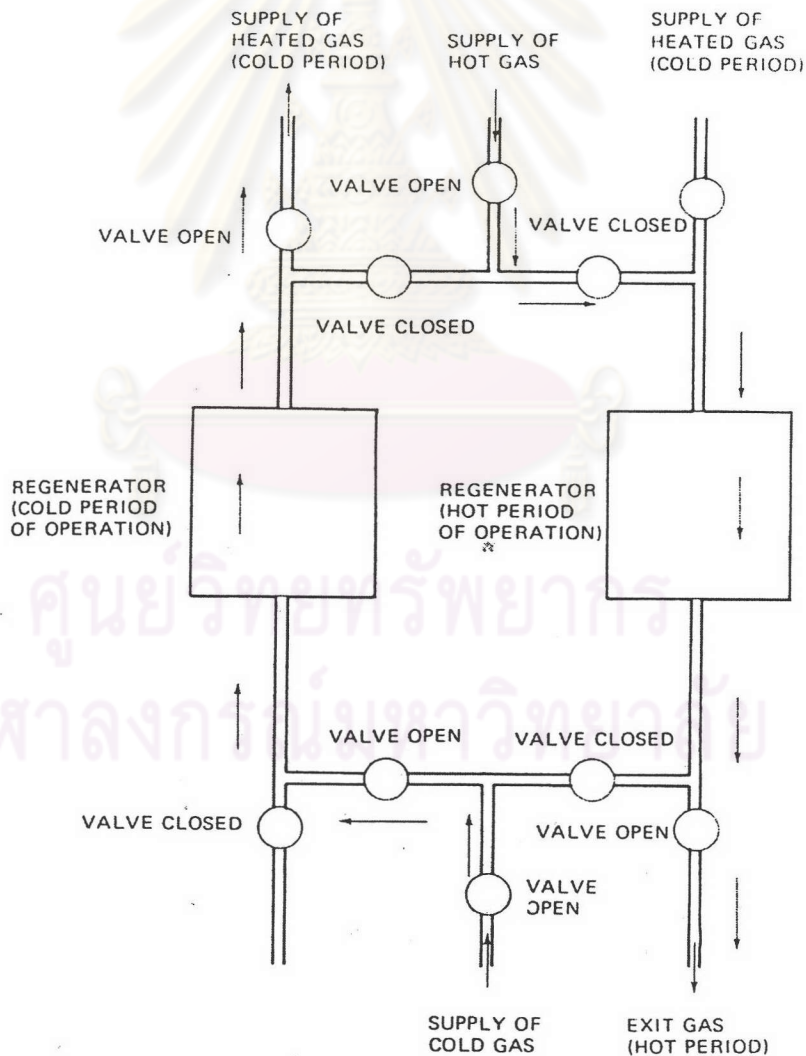

บทที่ 3

ทฤษฎี

3.1 ความรู้พื้นฐานของรีเจเนอเรเตอร์ (Regenerator Fundamentals)

Thermal Regenerator หรือ Regenerative Heat Exchanger เป็นอุปกรณ์แลกเปลี่ยนความร้อนระหว่างของไหล 2 ชนิด (ส่วนมากเป็น ก๊าซ) โดยมีโครงร่างของวัสดุที่เป็นของแข็ง (checkerwork) เป็นตัวกลางในการถ่ายเทความร้อน การทำงานของรีเจเนอเรเตอร์ จะแบ่งออกเป็น 2 ช่วงเรียกว่า ช่วงสะสมความร้อน (heating period) และช่วงคายความร้อน (cooling period)

รูปที่ 3.1 Fixed two – bed regenerator system (Schmidt and Willmott, 1981)

ในช่วงสะสมความร้อน (heating period) ก๊าซที่มีอุณหภูมิสูงกว่าจะไหลผ่านโครงร่างของตัวกลางซึ่งเป็นของแข็งด้วยอัตราการไหลและอุณหภูมิค่าหนึ่ง พร้อมกับถ่ายเทความร้อนให้กับตัวกลางสะสมได้เป็นระยะเวลาหนึ่ง จากนั้นในช่วงปลายของคาบ (period) จึงทำการกลับทิศ (reversal) เพื่อเข้าสู่ช่วงคายความร้อน (cooling period) โดยการตัดการไหลของก๊าซที่มีอุณหภูมิสูงดังกล่าว แล้วสลับให้ก๊าซที่มีอุณหภูมิต่ำกว่าไหลผ่านตัวกลางดังกล่าวแทนในทิศสวนทางกับการไหลของก๊าซในช่วงสะสมความร้อน (heating period) ความร้อนที่สะสมในตัวกลางจึงถ่ายเทไปสู่ก๊าซที่มีอุณหภูมิต่ำดังกล่าว เมื่อเวลาผ่านไปสักระยะหนึ่งจึงทำการกลับทิศเพื่อเข้าสู่ช่วงสะสมความร้อน (heating period) อีกครั้ง แล้วดำเนินการเป็นวัฏจักรเช่นนี้ไปจนจบการทำงาน

การควบคุมการทำงานของรีเจเนอเรเตอร์ จะใช้วาล์วในการ เปิด - ปิด การไหลของอากาศที่ช่วยในการเผาไหม้ และก๊าซเสียจากการเผาไหม้ โดยสลับให้ของไหลทั้ง 2 ไหลผ่านรีเจเนอเรเตอร์ ทั้งซ้ายและขวาตามลำดับดังนี้ เปิด - ปิด วาล์ว ให้ก๊าซเสียจากการเผาไหม้ที่มีอุณหภูมิสูงไหลเข้ารีเจเนอเรเตอร์ทางด้านขวา ในขณะที่เดียวกันให้อากาศที่ช่วยในการเผาไหม้ที่มีอุณหภูมิต่ำไหลเข้ารีเจเนอเรเตอร์ทางด้านซ้าย เมื่อใช้เวลาระยะหนึ่งจึงสลับให้ก๊าซเสียจากการเผาไหม้ที่มีอุณหภูมิสูงไหลเข้ารีเจเนอเรเตอร์ทางด้านซ้าย แล้วให้อากาศที่ช่วยในการเผาไหม้ที่มีอุณหภูมิต่ำไหลผ่านรีเจเนอเรเตอร์ ทางด้านขวา ทำเช่นนี้เป็นวัฏจักร โดยเมื่อก๊าซเสียจากการเผาไหม้ที่มีอุณหภูมิสูงไหลเข้ารีเจเนอเรเตอร์ ความร้อนก็จะถ่ายเทและสะสมไว้ในรีเจเนอเรเตอร์ จากนั้นเมื่ออากาศที่ช่วยในการเผาไหม้ที่มีอุณหภูมิต่ำกว่าไหลผ่านความร้อนที่สะสมอยู่ในรีเจเนอเรเตอร์ ก็จะถ่ายเทมาสู่อากาศซึ่งเป็นการทำให้อากาศที่ช่วยในการเผาไหม้มีอุณหภูมิสูงขึ้น

3.2 แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ของรีเจเนอเรเตอร์

รีเจเนอเรเตอร์ที่ทำการวิจัยประกอบขึ้นจากโครงอิฐทนไฟก่อเรียงเป็นปล่องไฟสี่เหลี่ยมรวมทั้งผนังที่ล้อมรอบอิฐทนไฟจะทำหน้าที่สะสมและถ่ายเทความร้อนระหว่างของไหล 2 ชนิด ที่ไหลผ่าน

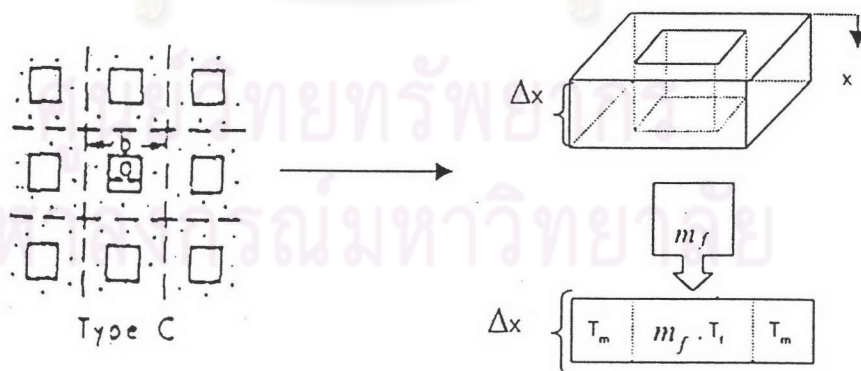
Willmott (1964) ได้เสนอแบบจำลองทางคณิตศาสตร์เพื่อหาการกระจายอุณหภูมิของโครงอิฐทนไฟและของไหลที่ไหลผ่านรีเจเนอเรเตอร์

ของไหลจะไหลผ่านโครงอิฐทนไฟโดยมีสมมติฐานดังนี้

1. ไม่คำนึงถึงผลจากการนำความร้อนของอิฐทนไฟ และของไหลในทิศทางการไหลของของไหล
2. ไม่คำนึงถึงผลจากการผสมกันของของไหลเก่าที่เหลืออยู่ในรีเจเนอเรเตอร์ กับของไหลใหม่ที่เข้ามาแทนที่ในทิศทางตรงกันข้ามเมื่อเริ่มสลับทิศทางการไหล
3. ในแต่ละคาบอัตราการไหลโดยมวลของของไหลทั้ง 2 ชนิดไม่มีการเปลี่ยนแปลง

4. อุณหภูมิของอากาศร้อน และอากาศเย็นที่ไหลเข้ารีเจเนอเรเตอร์ครั้งที่ 2 คาบ (heating / cooling)
5. การถ่ายเทความร้อนระหว่างของไหลกับอิฐทนไฟสามารถแทนได้ด้วยเทอมของสัมประสิทธิ์การถ่ายเทความร้อนรวม (overall heat transfer coefficient) ที่มีความสัมพันธ์กับอุณหภูมิของของไหลและอุณหภูมิเฉลี่ยของโครงอิฐทนไฟ
6. สัมประสิทธิ์การถ่ายเทความร้อนรวม และคุณสมบัติทางความร้อนของอิฐทนไฟ และของไหลไม่เปลี่ยนแปลงในแต่ละคาบ และยังมีค่าเท่ากันในทุกส่วนของรีเจเนอเรเตอร์ในคาบนั้นๆ
7. ไม่คำนึงถึงความร้อนที่ถ่ายเทออกทางด้านข้าง ด้านบน และด้านล่าง ของ Storage Unit
8. ของไหลมีความเร็วคงที่ และเป็นเอกกรูป (uniform flow)
9. อุณหภูมิของโครงอิฐทนไฟ และของไหล เปลี่ยนแปลงแบบเชิงเส้นเมื่อเทียบกับเวลา

จากสมมติฐานที่กล่าวมาจึงเลือกใช้ปริมาตรควบคุม (control volume) โดยพิจารณารูปที่ 3.2 เป็นภาพตัดขวางใด ๆ ของรีเจเนอเรเตอร์ ซึ่งแบ่งช่องการไหลของของไหลเป็นส่วนเล็ก ๆ ขนาดเท่ากันให้มีความสมมาตรตามแนวเส้นประ (ไม่มีการถ่ายเทความร้อนผ่านเส้นประ) ส่วนที่กั้นระหว่างช่องต่าง ๆ คือเนื้ออิฐทนไฟโดย a คือความกว้างของช่องการไหลของของไหลรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส และ b คือความกว้างของ element รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสที่มีความลึก Δx เมตร เมื่อรีเจเนอเรเตอร์มีความยาว L เมตร จะมีจำนวนปริมาตรควบคุมรวม $L/\Delta x$ ส่วน ต่อ 1 ช่องการไหล

รูปที่ 3.2 ปริมาตรควบคุมของโครงอิฐทนไฟ

3.2.1 สมการเชิงอนุพันธ์ (The Differential Equations)

จากปริมาณควบคุมในรูปที่ 3.2 เนื่องจากแต่ละช่องมีความสมมาตรกันจึงพิจารณาช่องการไหลใด ๆ เพียง 1 ช่อง เพื่อเป็นต้นแบบ ดังนั้นจะได้สมการสมดุลทางความร้อนที่ต้องพิจารณา 2 สมการ คือ

1. สมการสมดุลทางความร้อนของของไหล คือ สมการเชิงอนุพันธ์ระหว่างอัตราการถ่ายเทความร้อนระหว่างโครงอิฐทนไฟกับของไหลร้อน (heating period) หรือ ของไหลเย็น (cooling period) กับอัตราการถ่ายเทและสะสมความร้อนในของไหลร้อนหรือของไหลเย็น (Schmidt and Willmott, 1981)

$$\frac{hA\Delta x}{L}(t_m - t_f) + \dot{m}_f c_f t_f \Big|_x = \dot{m}_f c_f t_f \Big|_{x+\Delta x} + m_f c_f \Delta x \frac{\partial t_f}{\partial \tau} \quad (3.1)$$

จาก Taylor series expansion

$$t_f \Big|_{x+\Delta x} = t_f \Big|_x + \frac{\partial t_f}{\partial x} \Delta x$$

แทนค่าลงในสมการ (3.1) จะได้

$$hA(t_m - t_f) = \dot{m}_f c_f L \frac{\partial t_f}{\partial x} + m_f c_f \frac{\partial t_f}{\partial \tau} \quad (3.2)$$

โดย h คือ heat transfer coefficient ($W / m^2 K$)

x คือ ระยะความยาวของโครงอิฐทนไฟ โดยวัดไปในทิศทางเดียวกันกับการไหลของของไหลในคานนั้น ๆ (m)

2. สมการสมดุลทางความร้อนของของแข็ง คือ สมการเชิงอนุพันธ์ระหว่างอัตราการถ่ายเทความร้อนระหว่างโครงอิฐทนไฟกับของไหลร้อน (heating period) หรืออากาศที่ช่วยในการเผาไหม้ (cooling period) กับอัตราการถ่ายเท และสะสมความร้อนในโครงอิฐทนไฟ

$$hA(t_f - t_m) = M_m c_m \frac{\partial t_m}{\partial \tau} \quad (3.3)$$

โดย M_m คือ มวลของวัสดุสะสมความร้อน (kg)

เพื่อความสะดวกในการคำนวณเชิงแปลงสมการ (3.2) และ (3.3) ให้อยู่ในรูปตัวแปรไร้มิติ (dimensionless variable) โดยกำหนดพารามิเตอร์ไร้มิติ (dimensionless parameter) ดังนี้ (Schmidt and Willmott, 1981)

$$\xi = \frac{hAx}{m_f c_f L} \quad (3.4) \text{ พารามิเตอร์ไร้มิติทางระยะทาง}$$

$$\eta = \frac{hA}{M_m c_m} \left(\tau - \frac{m_f x}{m_f L} \right) \quad (3.5) \text{ พารามิเตอร์ไร้มิติทางเวลา}$$

และตัวแปรไร้มิติดังนี้

$$T_f = \frac{t_f - t_f''}{t_f' - t_f''} \quad (3.6) \text{ ตัวแปรไร้มิติของอุณหภูมิของของไหล}$$

$$T_m = \frac{t_m - t_f''}{t_f' - t_f''} \quad (3.7) \text{ ตัวแปรไร้มิติของอุณหภูมิของของแข็ง}$$

จากสมการ (3.4), (3.5), (3.6) และ (3.7) จะได้สมการ (3.2) และ (3.3) อยู่ในรูปตัวแปรไร้มิติ คือ

$$\frac{\partial T_f}{\partial \xi} = T_m - T_f \quad (3.8)$$

$$\frac{\partial T_m}{\partial \eta} = T_f - T_m \quad (3.9)$$

นอกจากนั้นพารามิเตอร์ไร้มิติในสมการ (3.4) และ (3.5) ยังทำให้เกิดกลุ่มของพารามิเตอร์ไร้มิติ (dimensionless group) อีก 2 กลุ่ม ดังนี้

เมื่อ $x = L$ และ $\tau = P$ จะได้

$$\Lambda = \frac{hA}{m_f c_f} = \text{"Reduced Length"} \quad (3.10)$$

$$\Pi = \frac{hA}{M_m c_m} \left(P - \frac{m_f}{m_f} \right) = \text{"Reduced Period"} \quad (3.11)$$

จากสมการเชิงอนุพันธ์ (3.8) และ (3.9) เมื่ออินทิเกรตแล้วใช้การประมาณค่าอินทิกรัลด้วยพื้นที่สี่เหลี่ยมคางหมูก็จะได้ความสัมพันธ์ระหว่างอุณหภูมิของโครงอิฐทนไฟกับของไหลร้อน หรือของไหลเย็นที่เวลาใด ๆ ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ได้

3.2.2 เงื่อนไขขอบ (Boundary Condition)

จากสมการเชิงอนุพันธ์ทั้ง 2 สมการดังกล่าว มีเงื่อนไขขอบ 2 เงื่อนไข คือ

1. อุณหภูมิของของไหลเย็นและของไหลร้อนที่ไหลเข้ารีเจเนอเรเตอร์ คงที่ทั้ง 2 คาบ (heating / cooling)
2. อุณหภูมิของโครงอิฐทนไฟที่ตำแหน่งเดียวกันเมื่อสิ้นสุดคาบใด ๆ (heating / cooling) จะเท่ากันกับเมื่อเริ่มต้นคาบถัดไป

3.2.3 Cyclic Equilibrium

วัฏจักรการทำงาน 1 รอบของรีเจเนอเรเตอร์ ประกอบด้วยคาบหนึ่ง (heating / cooling) ตามด้วยอีกคาบหนึ่ง (cooling / heating) ในแต่ละคาบจะมีค่า Reduced Length (Λ), Reduced Period (Π) และอุณหภูมิของของไหลขาเข้าคงที่ เป็นของตัวเองหลังจากรีเจเนอเรเตอร์ทำงานเป็นวัฏจักรไปเป็นเวลานานหนึ่ง ผลลัพธ์ที่ได้จากกระบวนการอินทิเกรตสมการเชิงอนุพันธ์ข้างต้น จะไม่เปลี่ยนแปลงไปตามอุณหภูมิของโครงอิฐทนไฟที่เป็นเงื่อนไขเริ่มต้นอีกต่อไป ซึ่งเรียกสภาวะเช่นนี้ว่า "Cyclic Equilibrium" นั่นคือผลลัพธ์ดังกล่าวจะเข้าสู่ค่าคงที่ค่าหนึ่ง ไม่ว่าจะทำงานต่อไปเป็นเวลานานเท่าใด การเข้าสู่ "Cyclic Equilibrium" หรือจะไม่พิจารณาจากการคำนวณ Pseudo – Thermal Ratio เมื่อสิ้นสุดคาบของการคายความร้อน (cooling period) ดังนี้

$$\Phi(n) = \frac{t_{fo}'' - t_{fi}'}{t_{fi}' - t_{fi}''} \quad (3.12)$$

เมื่อ $\Phi(n) - \Phi(n-1)$ หรืออีกแง่หนึ่ง คือผลต่างอุณหภูมิของของไหลขาออกของคาบการคายความร้อน (cooling period) น้อยกว่าค่าที่ยอมรับได้ วัฏจักรที่ n จะถือว่าเข้าสู่ Cyclic Equilibrium และจะสามารถคำนวณค่า Thermal Ratio, η_{REG} ทั้ง 2 คาบได้จาก (Willmott, 1964)

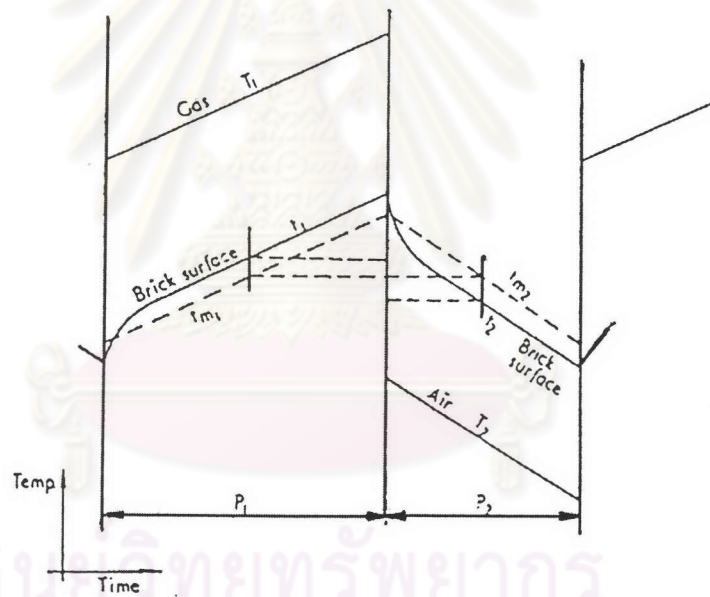
$$\eta_{REG}' = \frac{t_{fi}' - t_{fo}'}{t_{fi}' - t_{fi}''} = 1 - T_{fo}' \quad \text{สำหรับ Heating Period} \quad (3.13)$$

$$\eta_{REG}'' = \frac{t_{fo}'' - t_{fi}''}{t_{fi}' - t_{fi}''} = T_{fo}'' \quad \text{สำหรับ Cooling Period} \quad (3.14)$$

โดยค่า Thermal Ratio เหล่านี้จะเป็นตัววัดว่า รีเจเนอเรเตอร์ ทำงานมีประสิทธิภาพหรือไม่

3.2.4 Modified Heat transfer coefficient

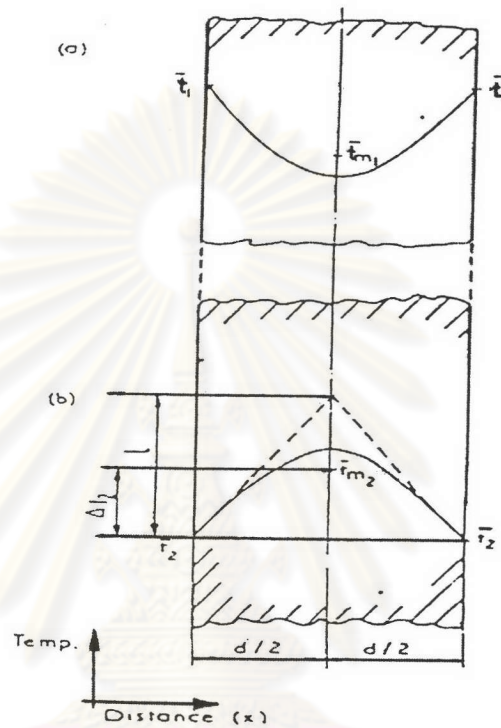
ในรีเจเนอเรเตอร์ที่ทำมาจากโลหะ ณ ตำแหน่ง เวลา หรือ คาบเวลา ใด ๆ สามารถพิจารณาให้มีอุณหภูมิที่สม่ำเสมอ (uniform temperature) ภายในเนื้อโลหะได้ ในกรณีนี้ผลจากความต้านทานการถ่ายเทความร้อนระหว่างของไหลกับโลหะจะเกิดขึ้นที่พื้นผิวของโลหะ จึงพิจารณาการถ่ายเทความร้อนเฉพาะการพาความร้อนและการแผ่รังสีความร้อนเท่านั้น โดยอุณหภูมิภายในโลหะและที่ผิวโลหะจะเป็นค่าเดียวกัน แต่สำหรับรีเจเนอเรเตอร์แบบโครงอิฐทนไฟที่มีส่วนของเนื้ออิฐในการสะสมความร้อนค่อนข้างหนา และมีค่าสัมประสิทธิ์การนำความร้อนต่ำ ความต้านทานการถ่ายเทความร้อนทั้งภายในและที่ผิวของอิฐทนไฟจะมีความสำคัญพอๆกัน Schofield , Yong และ Butterfield (1961) ได้กล่าวถึงการใช้สัมประสิทธิ์การถ่ายเทความร้อนสำหรับกรณีนี้ว่า

รูปที่ 3.3 แสดงอุณหภูมิของอิฐทนไฟและของไหลที่หน้าตัดใด ๆ ของรีเจเนอเรเตอร์ กับ เวลา

จากรูปที่ 3.3 อุณหภูมิของของไหลกับอิฐทนไฟจะเปลี่ยนไปตามตำแหน่งและเวลา ในช่วงสะสมความร้อน (P_1) อุณหภูมิของของไหลร้อน (T_1) จะสูงกว่าอุณหภูมิของอิฐทนไฟ (t_1) รวมถึงอุณหภูมิเฉลี่ยตามเวลาของอิฐทนไฟ (t_m) ด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างอุณหภูมิของของไหลร้อน กับ เวลา เป็นแบบเชิงเส้น (linear) ยกเว้นช่วงแรกของคาบ แต่ก็จะกลับเข้าสู่ความเป็นเชิงเส้นอีกครั้งอย่างรวดเร็ว และในช่วงคายความร้อน (P_2) ก็เป็นเช่นเดียวกันกับช่วงสะสมความร้อน การกระจายอุณหภูมิของอิฐทนไฟในช่วงสะสมความร้อน (P_1) สามารถแสดงได้ในรูปที่ 3.4 (a) ส่วนช่วงคายความร้อน (P_2) แสดงในรูป 3.4 (b)

ซึ่งรูปจะกลับกัน โดยในช่วงต่อระหว่างช่วงสะสมความร้อน และคายความร้อน รูปแบบการกระจายจะมีการเปลี่ยนเว้าเพื่อเข้าสู่อีกรูปแบบหนึ่ง จึงสามารถสมมติได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอุณหภูมิของอิฐทนไฟกับเวลาเป็นแบบเชิงเส้น (linear)

- a Heating, on gas
b Cooling, on blast

รูปที่ 3.4 แสดงการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิภายในเนื้ออิฐทนไฟที่เวลาใด ๆ

เมื่อพิจารณาแผ่นระนาบใด ๆ ที่ไม่มีแหล่งกำเนิดความร้อนภายใน สมการของการนำความร้อน (heat conduction equation) จะอยู่ในรูป

$$\frac{\partial t}{\partial \tau} = \alpha \frac{\partial^2 t}{\partial x^2} \quad (3.15)$$

โดย τ คือ เวลา (s)

x คือ ระยะพิกัด x ตามรูปที่ 3.4 (m)

α คือ Thermal Diffusivity ของอิฐทนไฟ (m^2 / s)

t คือ อุณหภูมิของอิฐทนไฟเฉลี่ยตามเวลา ($^{\circ}\text{C}$)

ถ้าความสัมพันธ์ระหว่างอุณหภูมิของอิฐทนไฟกับเวลาเป็นแบบเชิงเส้น (linear) จะได้ว่า

$\frac{\partial t}{\partial \tau} =$ ค่าคงที่ ดังนั้นทำให้ $\frac{\partial^2 t}{\partial x^2} =$ ค่าคงที่ด้วย นั้นหมายความว่าความสัมพันธ์ระหว่างอุณหภูมิของอิฐทนไฟกับพิกัด x เป็นแบบพาราโบลา

ดังนั้นจากการใช้อุณหภูมิของโครงอิฐทนไฟเป็นค่าเฉลี่ยของแต่ละหน้าตัด (cross section) ที่เวลาใด ๆ ($\bar{t}_m$) เมื่อต้องการหาอัตราการถ่ายเทความร้อนระหว่างโครงอิฐทนไฟกับของไหล ค่าสัมประสิทธิ์การถ่ายเทความร้อนจึงต้องมีการปรับปรุงให้สามารถนำมาใช้กับอุณหภูมิเฉลี่ยของอิฐทนไฟได้ดังสมการต่อไปนี้ (Schofield, Butterfield and Young, 1961)

$$\frac{1}{\bar{h}} = \frac{1}{h_s} + \phi_1 \frac{w}{3k} \quad (3.16)$$

โดย $\bar{h}$ คือ Modified Heat Transfer Coefficient ($W / m^2 K$)

h_s คือ Surface Heat Transfer Coefficient ($W / m^2 K$)

w คือ Semi - Thickness (m)

k คือ Conductivity ($W / m K$)

ϕ_1 คือ ค่าเฉลี่ยผลของการเบี่ยงเบนการกระจายอุณหภูมิในอิฐทนไฟไปจากรูปพาราโบลา ระหว่าง Reversal Effect

เพื่อให้ใช้ค่า Modified Heat Transfer Coefficient นี้ได้ตลอดช่วงของการพิจารณาสามารถหาได้ดังนี้ (Schmidt and Willmott, 1981)

$$\text{เมื่อ } \frac{w^2}{\alpha_m} \left(\frac{1}{P_1} + \frac{1}{P_2} \right) \leq 5$$

$$\phi = 1 - \frac{w^2}{15\alpha_m} \left(\frac{1}{P_1} + \frac{1}{P_2} \right) \quad (3.17)$$

$$\text{เมื่อ } \frac{w^2}{\alpha_m} \left(\frac{1}{P_1} + \frac{1}{P_2} \right) > 5$$

$$\phi = \frac{2.142}{\sqrt{0.3 + \frac{4w^2 \left(\frac{1}{P_1} + \frac{1}{P_2} \right)}{2\alpha_m}}} \quad (3.18)$$

พจน์ $\phi_1 \frac{w}{3k}$ คือ ค่าความต้านทานเฉลี่ยของการถ่ายเทความร้อนภายในอิฐทนไฟ โดยที่ค่า $\frac{w}{3k}$ หาได้จากการประมาณการกระจายอุณหภูมิภายในอิฐทนไฟที่เป็นรูปพาราโบลาเป็นค่าเฉลี่ย $\bar{t}_{m_2}$ ดังแสดงในรูปที่ 3.4 (b)

อัตราการความร้อนที่ถ่ายเทจากภายในอิฐสู่ผนัง = อัตราความร้อนจากการพาความร้อน

$$\frac{Q}{P} = -kA_s \left(\frac{\partial t}{\partial kP} \right)_{x=0} \Rightarrow \frac{Q}{A_s} \left(\frac{d}{2kP} \right) = \frac{d}{2} \left(\frac{\partial t}{\partial x} \right)_{x=0}$$

เนื่องจากความสูงของพาราโบลาคือ $\frac{l}{2}$ และ ระยะ Δt_2 (เท่ากับความสูงของ $\bar{t}_{m_2}$) มีค่าเป็น 2 ใน 3 ของความสูงพาราโบลา จะได้

$$\Delta t_2 = \bar{t}_{m_2} - \bar{t}_2 = \frac{2}{3} \left(\frac{l}{2} \right) = \frac{l}{3} \Rightarrow l = 3(\bar{t}_{m_2} - \bar{t}_2)$$

$$\left(\frac{\partial t}{\partial x} \right)_{x=0} = \frac{l}{\left(\frac{d}{2} \right)} = \frac{3(\bar{t}_{m_2} - \bar{t}_2)}{\left(\frac{d}{2} \right)}$$

แทนค่ากลับจะได้

$$(\bar{t}_{m_2} - \bar{t}_2) = \frac{Q}{A_s} \left(\frac{d}{6kP} \right)$$

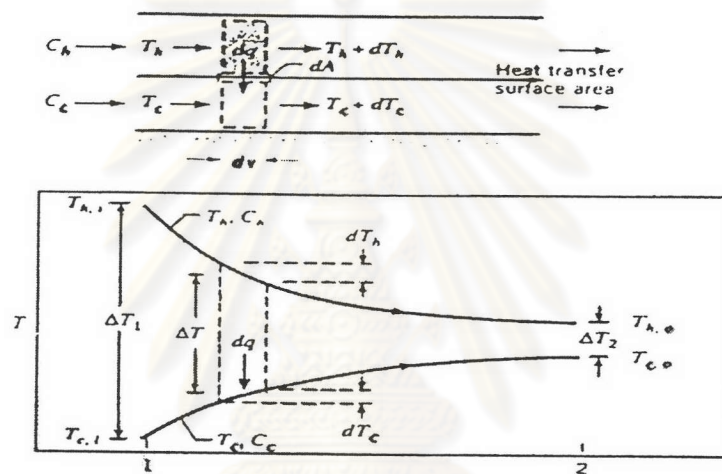
ในที่นี้ A_s คือ พื้นที่การถ่ายเทความร้อนจากรูปที่ 3.4 จะมี 2 ด้าน เมื่อนำมาใช้กับปริมาตรควบคุม (control volume) ในรูปที่ 3.2 พื้นที่การถ่ายเทความร้อนจะมีเพียง 1 ด้าน ดังนั้น

$$(\bar{t}_{m_2} - \bar{t}_2) = \frac{Q}{A_s} \left(\frac{d}{3kP} \right)$$

จะได้ว่า $\left(\frac{d}{3k} \right)$ คือ Internal Thermal Resistant ($d = w = \text{Semi-Thickness}$)

3.3 Logarithmic Mean Temperature Difference

พิจารณาเครื่องแลกเปลี่ยนความร้อนที่มีการไหลแบบขนานกัน (parallel-flow) ที่มีของไหล 2 ชนิด คือ ของไหลร้อน (hot fluid) และของไหลเย็น (cold fluid) ตลอดหน้าสัมผัสของการถ่ายเทความร้อนจะมีการกระจายอุณหภูมิของของไหลทั้ง 2 ชนิด โดยที่ทางเข้าของช่องการไหล ความต่างของอุณหภูมิทั้ง 2 จะมากและจะลดลงอย่างรวดเร็วเมื่อระยะ x เพิ่มขึ้น แต่อุณหภูมิของของไหลเย็นจะไม่มีทางมากกว่าอุณหภูมิของของไหลร้อน

รูปที่ 3.5 แสดงการกระจายอุณหภูมิของเครื่องแลกเปลี่ยนความร้อนที่มีการไหลแบบขนานกัน

(Incropera and Dewitt, 1996)

รูปที่ 3.5 ตัวห้อย 1 และ 2 หมายถึงทางเข้าและทางออกของช่องการไหลตามลำดับ โดยสมมูลพลังงานของปริมาตรควบคุม (เส้นประ) และการวิเคราะห์ที่ตั้งอยู่บนสมมติฐานดังนี้

1. มีการหุ้มฉนวนป้องกันการถ่ายเทความร้อนระหว่างเครื่องแลกเปลี่ยนความร้อนกับสิ่งแวดล้อมจนมีการถ่ายเทความร้อน จนมีการถ่ายเทความร้อนเฉพาะกับของไหลร้อนและของไหลเย็น
2. ไม่คำนึงถึงการนำความร้อนตามทิศทางการไหลของของไหล
3. ไม่คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงพลังงานศักย์และพลังงานจลน์
4. ค่าความจุความร้อนจำเพาะของของไหลมีค่าคงที่
5. ค่าสัมประสิทธิ์การถ่ายเทความร้อนรวมมีค่าคงที่

จึงสามารถเขียนสมการแสดงการถ่ายเทความร้อนได้ดังนี้

$$Q = UA\Delta t_{lm} \quad (3.19)$$

โดย Q คือ อัตราการถ่ายเทความร้อน (W)

U คือ สัมประสิทธิ์การถ่ายเทความร้อนรวม ($\text{W/m}^2 \text{K}$)

A คือ พื้นที่การถ่ายเทความร้อน (m^2)

Δt_{lm} คือ Logarithmic Mean Temperature Difference (K)

$$\Delta t_{lm} = \frac{\theta_2 - \theta_1}{\ln \frac{\theta_2}{\theta_1}} = \frac{\theta_1 - \theta_2}{\ln \frac{\theta_1}{\theta_2}} \quad (3.20)$$

สำหรับเครื่องแลกเปลี่ยนความร้อนที่มีรูปแบบการไหลแบบขนานกัน

$$\theta_1 = t_{h,1} - t_{c,1} = t_{h,i} - t_{c,i} \quad \text{สำหรับทางเข้า}$$

$$\theta_2 = t_{h,2} - t_{c,2} = t_{h,o} - t_{c,o} \quad \text{สำหรับทางออก}$$

3.4 การถ่ายเทความร้อน (Heat Transfer)

การถ่ายเทความร้อนมักเกิดขึ้นเมื่อมีความแตกต่างของอุณหภูมิ (Temperature Gradient) ระหว่างตัวกลางชนิดเดียวกันหรือต่างชนิดกันก็ได้ ในกรณีของรีเจเนอเรเตอร์เนื่องจากพื้นผิวภายนอกเป็นอิฐทนไฟถึง 3 ชั้น ทำให้อุณหภูมิผิวภายนอกไม่ต่างจากสิ่งแวดล้อมมากนัก เมื่อเทียบกับอุณหภูมิภายในรีเจเนอเรเตอร์จึงถือว่าไม่มีการถ่ายเทความร้อนผ่านพื้นผิวภายนอกนี้ ดังนั้นในการพิจารณาการถ่ายเทความร้อนของรีเจเนอเรเตอร์ จะพิจารณาเฉพาะภายในโครงอิฐทนไฟ (storage unit) ที่มีอุณหภูมิสูงเป็นหลักซึ่งแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ คือ การนำ การพา และการแผ่รังสีความร้อน

3.4.1 การนำความร้อน (Conduction Heat Transfer)

เป็นการถ่ายเทพลังงานจากการปฏิสัมพันธ์กันของอนุภาคที่มีพลังงานสูงไปสู่อนุภาคที่มีพลังงานต่ำกว่าที่อยู่ติดกัน การนำความร้อนสามารถเกิดขึ้นได้ในตัวกลางที่เป็นของแข็ง ของเหลว และ

ก๊าซ ในกรณีของแข็งการนำความร้อนเกินจากการสั่นของโมเลกุลในโครงร่างผลึกของตัวกลาง พลังงานดังกล่าวจะถูกถ่ายเทโดยอิเล็กตรอนอิสระ ส่วนกรณีของเหลว และก๊าซ การนำความร้อนจะเกิดจากการชนและการแพร่ของโมเลกุลที่เคลื่อนที่ไปมา อัตราการนำความร้อนผ่านตัวกลางขึ้นอยู่กับรูปร่าง ความหนา และชนิดของตัวกลาง รวมทั้งความแตกต่างของอุณหภูมิด้วย ตามกฎการนำความร้อนของฟูรีเยร์ (Fourier's law of conduction) ซึ่งมีรูปเป็น

$$\dot{Q} = -kA \frac{dt}{dx} \quad (3.21)$$

โดย $\dot{Q}$ คือ อัตราการถ่ายเทความร้อนจากการนำความร้อน (W)

k คือ ค่าการนำความร้อนของตัวกลาง (W/m K)

A คือ พื้นที่ที่ตั้งฉากกับทิศทางการไหลของความร้อน (m^2)

$\frac{dt}{dx}$ คือ ความแตกต่างของอุณหภูมิต่อระยะทางที่ความร้อนไหลผ่าน (K/m)

เครื่องหมายลบมีเพื่อให้การถ่ายเทความร้อนมีค่าเป็นบวกในทิศทางของ x

3.4.2 การพาความร้อน (Convection Heat Transfer)

เป็นรูปแบบการถ่ายเทพลังงานระหว่างพื้นผิวของของแข็งกับของไหล (ของเหลว หรือก๊าซ) ที่อยู่ติดกัน และเกี่ยวข้องกับการนำความร้อนรวมถึงการเคลื่อนที่ของของไหลด้วย ของไหลที่เคลื่อนที่เร็วกว่า จะพาความร้อนได้ดีกว่า ส่วนของไหลที่อยู่นิ่งจะมีเพียงการนำความร้อนเท่านั้นตามกฎการเย็นตัวของนิวตัน (Newton's law of cooling) ซึ่งมีรูปเป็น

$$\dot{Q}_{conv} = hA(t_s - t_\alpha) \quad (3.22)$$

โดย $\dot{Q}_{conv}$ คือ อัตราการถ่ายเทความร้อนจากการนำความร้อน (W)

h คือ ค่าสัมประสิทธิ์การพาความร้อน ($W/m^2 K$)

A คือ พื้นที่ที่ความร้อนไหลผ่าน (m^2)

t_s คือ อุณหภูมิพื้นผิว (เท่ากับอุณหภูมิของของไหลที่อยู่ติดกัน) (K)

t_α คือ อุณหภูมิของของไหล ณ ตำแหน่งห่างจากพื้นผิวไกลออกไป (K)

ในรีเจเนอเรเตอร์ที่ทำการวิจัยการพาความร้อนที่เกิดขึ้นระหว่างผิวอิฐทนไฟกับก๊าซเสียหรืออากาศจะเป็นแบบบังคับ (forced convection) มีพัดลมเป็นตัวขับเคลื่อน และเป็นการไหลภายในท่อ (internal flow) โดยสัมพันธ์กับการพาความร้อน (h) ขึ้นอยู่กับรูปแบบการพาความร้อนตลอดจนคุณสมบัติทางกายภาพของระบบดังนี้

- รูปแบบการไหลในท่อ (Flow Regimes in a Tube)

การไหลในท่อสามารถเป็นไปได้อีกทั้ง 2 แบบ คือ แบบราบเรียบ (laminar) และการไหลแบบปั่นป่วน (turbulent) โดยถูกกำหนดด้วยเรย์โนลด์นัมเบอร์ (reynold number) ดังนี้ (Cengel, 1998)

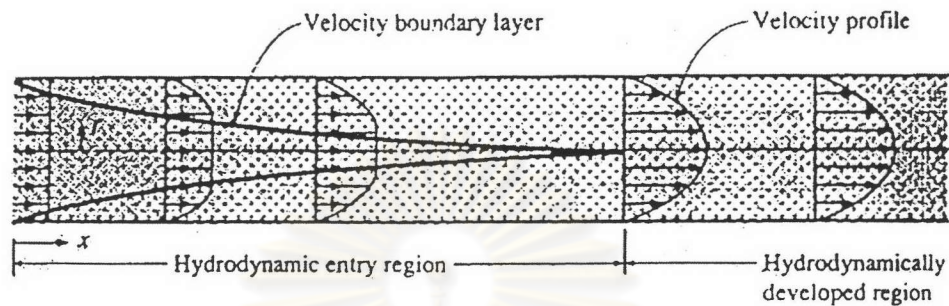
$$Re = \frac{v_m D_h}{\nu} = \frac{\dot{m} D_h}{A_c \mu} \quad (3.23)$$

โดย	Re	คือ เรย์โนลด์นัมเบอร์ เมื่อ	Re < 2,300 Laminar flow
			2,300 ≤ Re ≤ 4,000 Transition to turbulence
			Re > 4,000 Turbulent flow
	v_m	คือ ความเร็วเฉลี่ยของของไหล (m/s)	
	D_h	คือ เส้นผ่าศูนย์กลางไฮดรอลิก (m)	
	ν	คือ ความหนืดคินแมติกส์ (m ² /s)	
	A_c	คือ พื้นที่หน้าตัดการไหล (m ²)	
	μ	คือ ความหนืดสัมบูรณ์ (kg/m-s)	

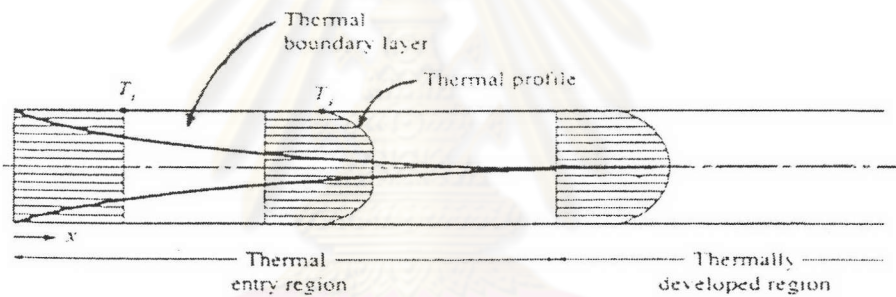
- Hydrodynamic and Thermal Entry Lengths

พิจารณาของไหลที่ไหลในท่อ อนุภาคของของไหลในชั้นที่ติดกับพื้นผิวท่อจะหยุดนิ่ง ซึ่งจะทำให้อนุภาคของของไหลในชั้นถัดถัดไปเคลื่อนไหวช้าลงจากแรงเสียดทาน เพื่อเป็นการชดเชยความเร็วที่ลดลง ความเร็วของของไหลตรงกลางท่อต้องเพิ่มขึ้น เนื่องจากอัตราการไหลโดยมวลที่คงที่ จึงเกิด Velocity Boundary Layer ขึ้นตลอดความยาวท่อ ความหนาของชั้นบาวดารีเลเยอร์ (boundary layer) จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามทิศทางการไหล จนมาบรรจบกันตรงกลางของท่อ ดังรูปที่ 3.6 พื้นที่จากทางเข้าของท่อจนถึงจุดที่ชั้นบาวดารีเลเยอร์มาบรรจบกันเรียกว่า Hydrodynamic Entry Length (L_h) ส่วนพื้นที่เลยจากนี้ไปซึ่งโปรไฟล์ความเร็ว (velocity profile) พัฒนาเต็มที่ และไม่เปลี่ยนแปลงอีกเรียกว่า

Hydrodynamic Developed Region โดยโปรไฟล์ความเร็วในพื้นที่นี้เป็นรูปโค้งแบบพาราโบลา สำหรับการไหลแบบลามินาร์ แต่จะแบนราบกว่าสำหรับการไหลแบบเทอร์บิวเลนต์

รูปที่ 3.6 แสดงการพัฒนาของ Velocity Boundary Layer ของของไหลที่ไหลภายในท่อ

รูปที่ 3.7 การพัฒนาของ Thermal Boundary Layer ของของไหลที่ไหลภายในท่อ

(Cengel, 1998)

เมื่อพิจารณาของไหลที่มีอุณหภูมิคงที่แบบเอกรูป (uniform) ไหลเข้าท่อที่มีอุณหภูมิสูงหรือต่ำกว่าอุณหภูมิของของไหลในชั้นที่ติดกับพื้นผิวท่อจะถือว่ามีความแตกต่าง ซึ่งเป็นการเริ่มต้นการพาความร้อนในท่อและการพัฒนา Thermal Boundary Layer ไปตามท่อ โดยความหนาของชั้นบาวดารีเลเยอร์นี้จะเพิ่มขึ้นตามทิศทางการไหลจนมาบรรจบกันที่กลางท่อ ดังรูปที่ 3.7 พื้นที่จากที่มีการไหล และ Thermal Boundary Layer พัฒนาขึ้นจนจุดที่ชั้นบาวดารีเลเยอร์มาบรรจบกันเรียกว่า Thermal Entry Region และความยาวของพื้นที่นี้เรียกว่า Thermal Entry Length (L_t) ส่วนพื้นที่ที่เหลือจากนี้ไปซึ่งโปรไฟล์ของ Dimensionless Temperature $\left(\frac{t-t_s}{t_m-t_s}\right)$ คงที่ไม่เปลี่ยนแปลงอีกเรียกว่า Thermally Developed Region พื้นที่ทั้งที่เป็น Hydrodynamically และ Thermally Developed จะเรียกว่า "Fully Developed Flow"

ในกรณีของการไหลแบบลามินาร์ค่าพรานด์เติลนัมเบอร์ (Prandtl number) จะเป็นตัววัดความสัมพันธ์กันของการพัฒนาความเร็ว และ Thermal Boundary Layer โดยของไหลที่เป็นก๊าซ ($Pr = 1$) ชั้นบาวดาร์เลเยอร์ทั้งสองชนิดจะพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน และสามารถประมาณ Hydrodynamic กับ Thermal Entry Length ได้ดังนี้ (Cengel, 1998:377)

$$\begin{aligned} L_{h,laminar} &\approx 0.05 Re D_h \\ L_{t,laminar} &\approx 0.05 Re Pr D_h \end{aligned} \quad (3.24)$$

ในกรณีของการไหลแบบเทอร์บิวเลนต์ ค่า Hydrodynamic กับ Thermal Entry Length จะไม่ขึ้นอยู่กับ Re และ Pr จึงได้ว่า

$$L_{h,turbulent} \approx L_{t,turbulent} \approx 10 D_h \quad (3.25)$$

ดังนั้นค่าสัมประสิทธิ์การพาความร้อนเฉลี่ยตลอดความยาวท่อ ($\bar{h}_{conv}$) หาได้จากสมการ

$$\bar{h}_{conv} = \frac{\bar{N}_{u_{D_h}} k}{D_h} \quad (3.26)$$

โดย $\bar{h}_{conv}$ คือ สัมประสิทธิ์การพาความร้อนเฉลี่ยตลอดความยาวท่อ ($W/m^2 K$)

D_h คือ เส้นผ่าศูนย์กลางไฮดรอลิก (m)

k คือ ค่าการนำความร้อนของของไหล ($W/m K$)

$\bar{N}_{u_{D_h}}$ คือ ค่านัสเซลท์นัมเบอร์เฉลี่ยตลอดความยาวท่อ

สำหรับการไหลแบบลามินาร์หลังจากพิจารณาความยาวของท่อแล้วพบว่าสั้นกว่า L_h และ L_t รวมทั้งไม่มีความยาวท่อส่วนที่มีอุณหภูมิเท่ากับของไหลที่ไหลผ่าน (Unheated Starting Length) นอกจากนั้นยังไม่ใช่ของไหลที่มีค่า $Pr \gg 1$

เมื่อ $\left[\left(\frac{Re_{D_h} Pr}{L/D_h} \right)^{\frac{1}{3}} \left(\frac{\mu}{\mu_s} \right)^{0.14} \right] \geq 2$ ท่อที่พิจารณาจะอยู่ในช่วงของ Combined Entry Length

(Thermal and Velocity) , $t_s =$ ค่าคงที่ , $0.48 < Pr < 16,700$ และ $0.0044 < \frac{\mu}{\mu_s} < 9.75$

(Incropera and Dewitt. 1996:443-444)

$$\bar{N}_{u_{D_h}} = 1.86 \left(\frac{Re_{D_h} Pr}{L/D_h} \right)^{\frac{1}{3}} \left(\frac{\mu}{\mu_s} \right)^{0.14} \quad (3.27)$$

เมื่อ $\left[\left(\frac{Re_{D_h} Pr}{L/D_h}\right)^{\frac{1}{3}}\left(\frac{\mu}{\mu_s}\right)^{0.14}\right] < 2$ และ t_s = ค่าคงที่ พื้นที่ส่วนใหญ่ของท่อจะมีการไหลแบบ

Fully Developed

$$\overline{Nu}_{D_h} = 2.98 \quad (3.28)$$

คุณสมบัติทุกอย่างที่ปรากฏในสมการหาได้ที่อุณหภูมิเฉลี่ยของของไหล ($\bar{t}_f$) ยกเว้น μ_s หาได้ที่อุณหภูมิผิวท่อ

สำหรับการไหลแบบเทอร์วิวเลนที่ที่คุณสมบัติต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงมาก สมการที่ใช้ต้องมีการประมาณที่ดี และสามารถใช้ได้กับสภาพ Uniform surface Temperature และ Uniform Heat Flux ดังนี้ (Incropera and Dewitt, 1996:445)

เมื่อ $(0.7 \leq Pr \leq 16,700)$, $(Re \geq 10,000)$, $\left(\frac{L}{D_h} \geq 10\right)$

$$\overline{Nu}_{D_h} = 0.027 Re_{D_h}^{\frac{4}{5}} Pr^{\frac{1}{3}} \left(\frac{\mu}{\mu_s}\right)^{0.14} \quad (3.29)$$

คุณสมบัติทุกอย่างที่ปรากฏในสมการหาได้ที่อุณหภูมิเฉลี่ยของของไหล ($\bar{t}_f$) ยกเว้น μ_s หาได้ที่อุณหภูมิผิวท่อ และสามารถใช้ประมาณค่าสัมประสิทธิ์เมื่อ $2,300 \leq Re \leq 4,000$ ได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อ Re เข้าใกล้ 4,000

3.8 การแผ่รังสีความร้อน (Radiation Heat Transfer)

การถ่ายเทพลังงานความร้อนโดยการแผ่รังสีความร้อนเป็นการเคลื่อนที่ของพลังงานความร้อนในรูปของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าที่สามารถเคลื่อนที่ด้วยความเร็วเท่ากับแสง พลังงานความร้อนที่เคลื่อนที่โดยการแผ่รังสีความร้อนจะสามารถเคลื่อนที่ผ่านที่ต่าง ๆ ได้แม้กระทั่งในบริเวณที่เป็นสุญญากาศ เช่น การเคลื่อนที่ของความร้อนจากดวงอาทิตย์ที่ผ่านชั้นต่าง ๆ ของอวกาศเป็นระยะทางนับเป็นล้าน ๆ กิโลเมตร เป็นต้น

จากกฎของสเตฟาน – โบลทซ์มันน์ (Stefan – Boltzmann Law) สมการแสดงอัตราการแผ่รังสีความร้อนระหว่างพื้นผิวใด ๆ กับสิ่งแวดล้อม คือ

$$\dot{Q}_{rad} = \varepsilon \sigma A (t_s^4 - t_\infty^4) \quad (3.30)$$

โดย	$\dot{Q}_{rad}$	คือ อัตราการแผ่รังสีความร้อน (W)
	ε	คือ ค่าการแผ่รังสีของพื้นผิว $0 \leq \varepsilon \leq 1$
	σ	คือ ค่าคงที่สเตฟาน - โบลทซ์มันน์ มีค่าเท่ากับ $5.67 \times 10^{-8} \text{ W/m}^2 \cdot \text{K}^4$
	A	คือ พื้นที่ผิวของการแผ่รังสี (m^2)
	t_s	คือ อุณหภูมิสมบูรณ์ของพื้นผิว (K)
	t_∞	คือ อุณหภูมิสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อม (K)

การแผ่รังสีความร้อนในรีเจเนอเรเตอร์เป็นการถ่ายเทความร้อนระหว่างอากาศ (cooling period) หรือก๊าซเสีย (heater period) กับพื้นผิวโครงอิฐทนไฟ องค์ประกอบในอากาศ และก๊าซเสียที่เป็นหลักในการดูดซับหรือคายพลังงานความร้อนจากการแผ่รังสีคือ ก๊าซชนิดต่าง ๆ นั้นเอง แต่ที่มีคุณสมบัติโดดเด่นเป็น Polar Molecules มีขอบเขตของอุณหภูมิในการดูดซับหรือคายพลังงานกว้าง และมีปริมาณมากคือ ไอน้ำ (H_2O)_g และก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO_2)

สมการ Heat Flux ของการแผ่รังสีความร้อนระหว่างโครงอิฐทนไฟกับอากาศ หรือก๊าซเสียจึงมีค่าเท่ากับ (Schmidt and Willmott, 1981:164-166)

$$Q_{rad} = \sigma \left(\frac{\varepsilon_s + 1}{2} \right) (\varepsilon_g t_f^4 - \alpha_g t_s^4) \quad (3.31)$$

รูปแบบของสมการ Heat Flux นี้ไม่เป็นเชิงเส้น (nonlinear) เพื่อความสะดวกสามารถประมาณให้เป็นเชิงเส้น (linear) โดยใช้สัมประสิทธิ์การแผ่รังสีความร้อนเทียบเท่า (equivalent radiative heat transfer coefficient, h_{rad}) จะได้

$$Q_{rad} = h_{rad} (t_f - t_s) \quad (3.32)$$

โดย	Q_{rad}	คือ ปริมาณ Heat Flux ของการแผ่รังสีความร้อนระหว่างโครงอิฐทนไฟกับอากาศ หรือก๊าซเสีย (W/m^2)
	h_{rad}	คือ สัมประสิทธิ์การแผ่รังสีความร้อนเทียบเท่า ($\text{W/m}^2 \cdot \text{K}$)

ค่าสัมประสิทธิ์การแผ่รังสีความร้อนเทียบเท่าเป็นค่าประมาณของการเฉลี่ย สามารถใช้ได้ตลอดทั้งคาบสำหรับการจำลองการทำงานของรีเจเนอเรเตอร์โดยใช้ Linear Model หาได้จาก

$$h_{rad} = \sigma \left(\frac{\varepsilon_s + 1}{2} \right) \left(\frac{\varepsilon_g t_f^4 - \alpha_g t_s^4}{t_f - t_s} \right) \quad (3.33)$$

โดย	σ	คือ ค่าคงที่สเตฟาน - โบลทซ์มันน์ มีค่าเท่ากับ $5.67 \times 10^{-8} \text{W/m}^2 \cdot \text{K}^4$
	ε_s	คือ ค่าการแผ่รังสีของพื้นผิวอิฐทนไฟ
	ε_g	คือ ค่าการแผ่รังสีของอากาศ หรือก๊าซเสีย ($(\text{H}_2\text{O})_g$, CO_2 เป็นหลัก)
	α_g	คือ ค่าการดูดซึมรังสีของอากาศ หรือก๊าซเสีย ($(\text{H}_2\text{O})_g$, CO_2 เป็นหลัก)
	t_f	คือ Arithmetic Mean ของอุณหภูมิสมบูรณ์ของอากาศหรือก๊าซเสีย (K)
	t_s	คือ อุณหภูมิสมบูรณ์เฉลี่ยของพื้นผิวอิฐทนไฟ (K)

พจน์ของ $\frac{\varepsilon_s + 1}{2}$ ใช้ในกรณีที่ค่าการแผ่รังสีของพื้นผิวอิฐทนไฟมีค่าต่ำกว่า 1 ซึ่งบางส่วนของ การแผ่รังสีของก๊าซจะสะท้อนกลับมาจากพื้นผิวนั้นได้ โดยส่วนใหญ่จะไม่ซึมซับเข้าไปในก๊าซนั้นอีก แต่ จะถูกซึมซับโดยพื้นผิวรอบ ๆ ที่เหลือแทน

เมื่ออุณหภูมิของของไหลและอิฐทนไฟมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดพื้นที่การถ่ายเท ความร้อน สามารถประมาณการใช้ Arithmetic Mean ของอุณหภูมิของไหลโดยเพิ่มพจน์ของ Logarithmic Mean ของผลจางอุณหภูมิเข้าไป จากการพิจารณาให้รีเจเนอเรเตอร์เสมือนเป็นเครื่อง แลกเปลี่ยนความร้อนระหว่างอิฐทนไฟกับของไหล

$$t_f = t_s + \frac{\theta_1 - \theta_2}{\ln \frac{\theta_1}{\theta_2}} \quad (3.34)$$

โดย	θ_1	คือ ผลต่างของอุณหภูมิระหว่างของไหลกับอิฐทนไฟที่ทางเข้าของการไหล
	θ_2	คือ ผลต่างของอุณหภูมิระหว่างของไหลกับอิฐทนไฟที่ทางออกของการไหล

Hottel, H. C. (1954) กล่าวว่าเมื่อองค์ประกอบของไอน้ำและคาร์บอนไดออกไซด์ปรากฏอยู่ใน รูปของผลรวมกับก๊าซที่ไม่มีคุณสมบัติในการแผ่รังสีอื่น ๆ การหาค่าการแผ่รังสีของอากาศ หรือก๊าซเสีย (ε_g) สามารถหาได้ดังนี้

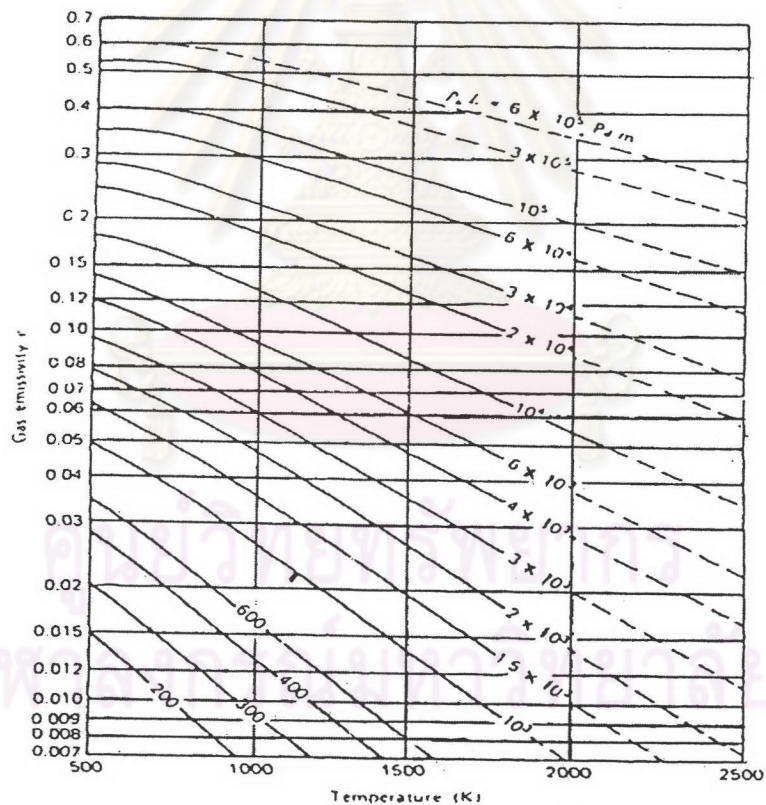
$$\varepsilon_g = C_w \varepsilon_w + C_c \varepsilon_c - \Delta \varepsilon \quad (3.35)$$

โดยค่าการแผ่รังสีของไอน้ำ (ϵ_w) และของคาร์บอนไดออกไซด์ (ϵ_c) สามารถหาได้จากกราฟในรูปที่ 3.8 และ 3.9 ตามลำดับซึ่งขึ้นอยู่กับ

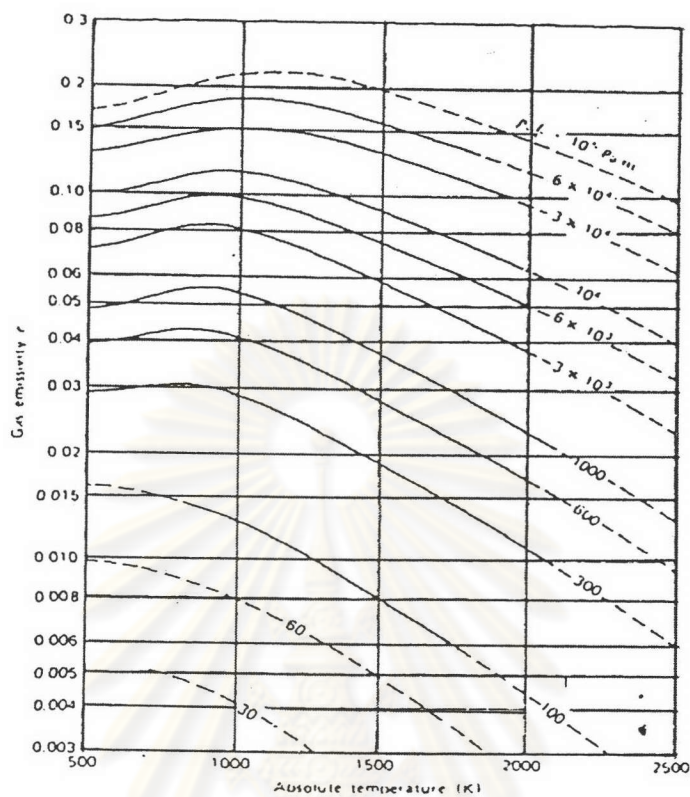
- อุณหภูมิ t_f ณ Total Pressure , p ของอากาศ หรือก๊าซเสียที่ 1 atm
- Partial Pressure, p_w ของไอน้ำมีค่าเท่ากับ Mole Fraction ของ H_2O x Total Pressure
- Partial Pressure, p_c ของคาร์บอนไดออกไซด์มีค่าเท่ากับ Mole Fraction ของ CO_2 x Total Pressure

(Moles Fraction คือ อัตราส่วนโดยโมล หรือเปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรของก๊าซชนิดนั้นต่อก๊าซทั้งหมด)

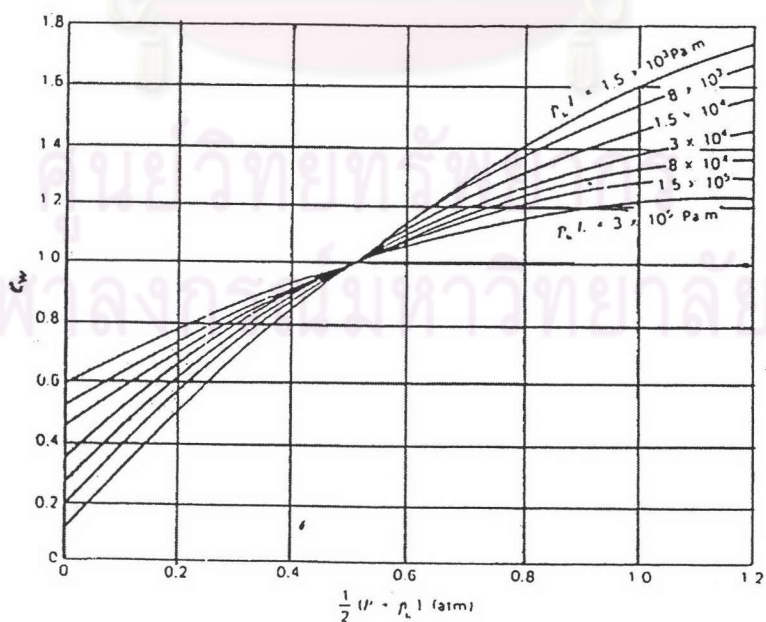
- Effective Mean Beam Length, $L = 3.4 \frac{\text{volume}}{\text{area}}$ สำหรับก๊าซที่อยู่ในพื้นผิวปิดใด ๆ

รูปที่ 3.8 แสดงค่าการแผ่รังสีของ H_2O ที่ Total Pressure 1 atm และ Partial Pressure ใกล้เคียงศูนย์

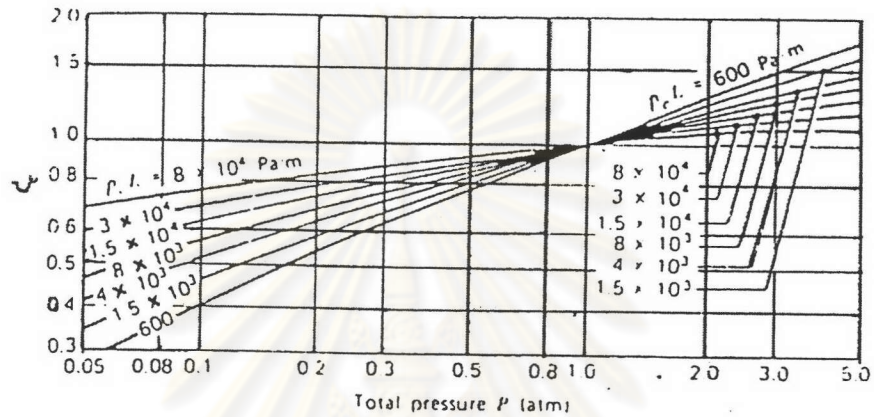

รูปที่ 3.9 แสดงค่าการแผ่รังสีของ CO₂ ที่ Total Pressure 1 atm และ Partial Pressure ใกล้เคียงศูนย์

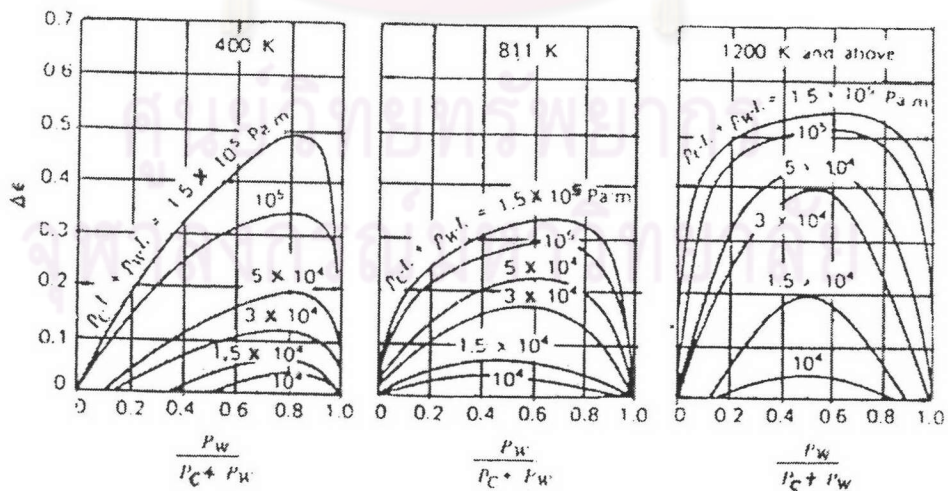
รูปที่ 3.10 แสดง Correction Factor, C_w ของ ϵ_w ที่ Total Pressure p atm

Correction Factor ของไอน้ำ (C_w) และของคาร์บอนไดออกไซด์ (C_c) หาได้จากรูปที่ 3.10 และ 3.11 ตามลำดับ ใช้เมื่อ Total Pressure สูงหรือต่ำกว่า 1 atm โดยค่าการแผ่รังสีของก๊าซใด ๆ ที่ Total Pressure จะเท่ากับผลคูณของ Correction Factor ที่ได้จากรูป กับค่าการแผ่รังสีที่ Total Pressure เท่ากับ 101.3 kPa

รูปที่ 3.11 แสดง Correction Factor, C_c ของ ϵ_c ที่ Total Pressure p atm

ส่วน $\Delta\epsilon$ ส่วน Correction Factor for Overlap ใช้เมื่อ ไอน้ำ และคาร์บอนไดออกไซด์รวมกัน อยู่ในรูปก๊าซของผสม หาได้จากรูปที่ 3.12

รูปที่ 3.12 แสดง Correction Factor for Overlap, $\Delta\epsilon$ สำหรับก๊าซของผสมที่มีทั้งไอน้ำ และ คาร์บอนไดออกไซด์

ในกรณีของค่าการดูดซึ่มรังสี (α_g) ของก๊าซของผสมระหว่างไอน้ำและคาร์บอนไดออกไซด์ สามารถหาได้ดังนี้

$$\alpha_g = \alpha_w + \alpha_c - \Delta\alpha \quad (3.36)$$

โดย $\alpha_w = C_w \left(\frac{t_g}{t_s}\right)^{0.45} \varepsilon_w(t_s, p_w L_e \frac{t_s}{t_g})$

$$\alpha_c = C_c \left(\frac{t_g}{t_s}\right)^{0.65} \varepsilon_c(t_s, p_c L_e \frac{t_s}{t_g})$$

ค่า $\varepsilon_w, \varepsilon_c$ หาได้จากรูปที่ 3.8 และ 3.9 ตามลำดับ แต่ใช้คุณสมบัติของ t_s แทน t_g และใช้คุณสมบัติของ $p_w L_e \frac{t_s}{t_g}$ กับ $p_c L_e \frac{t_s}{t_g}$ แทน $p_w L_e$ กับ $p_c L_e$

C_w, C_c หาได้จากรูปที่ 3.10 และ 3.11 ตามลำดับโดยใช้คุณสมบัติเดิม

$\Delta\alpha = \Delta\varepsilon$ หาได้จากรูปที่ 3.12 โดยใช้คุณสมบัติเดิม

3.5 คุณสมบัติของก๊าซผสม (Thermal Properties of Mixed Gas)

ของไหลที่ไหลผ่านรีเจเนอเรเตอร์ไม่ว่าจะเป็นก๊าซเสียในช่วงสะสมความร้อน (hot period) หรืออากาศในช่วงคายความร้อน (cold period) มักปรากฏอยู่ในรูปของก๊าซหลาย ๆ ชนิดรวมกันอยู่ ซึ่งก๊าซแต่ละชนิดจะมีคุณสมบัติทางความร้อนแตกต่างกันไป ถ้าก๊าซชนิดใดมีปริมาณมากคุณสมบัติของก๊าซชนิดดังกล่าวจะเด่นมากกว่าก๊าซที่มีปริมาณน้อยกว่า ดังนั้นในการพิจารณาคุณสมบัติทางความร้อนของของไหล จึงต้องพิจารณาปริมาณของก๊าซชนิดต่าง ๆ ที่อยู่ในของไหลด้วย

ถ้าให้ของไหลประกอบด้วยก๊าซ 3 ชนิด ชนิดแรกมีปริมาณ x_1 ชนิดที่สองมีปริมาณ x_2 และชนิดที่สามมีปริมาณ x_3 เมื่อต้องการหาความหนาแน่นของของไหล (ρ_f) สามารถหาได้ดังนี้

$$\rho_f = \left(\frac{x_1}{x_1 + x_2 + x_3}\right)\rho_1 + \left(\frac{x_2}{x_1 + x_2 + x_3}\right)\rho_2 + \left(\frac{x_3}{x_1 + x_2 + x_3}\right)\rho_3 \quad (3.37)$$

โดย ρ_f คือ ความหนาแน่นของของไหล (kg/m^3)

ρ_1 คือ ความหนาแน่นของก๊าซชนิดที่แรก (kg/m^3)

ρ_2 คือ ความหนาแน่นของก๊าซชนิดที่สอง (kg/m^3)

ρ_3 คือ ความหนาแน่นของก๊าซชนิดที่สาม (kg/m^3)

สำหรับคุณสมบัติอื่น ๆ ก็สามารถหาได้เช่นเดียวกัน

3.6 พลังงานความร้อนที่นำกลับมาใช้ (Heat Recovery)

พลังงานความร้อนที่นำกลับมาใช้ คือพลังงานความร้อนที่อากาศได้รับจากการไหลผ่านโครงอิฐทนไฟในช่วงการคายความร้อน (cooling period)

$$Q = \dot{m} c_p \Delta t \quad (3.38)$$

โดย Q คือ ปริมาณความร้อนที่นำกลับมาใช้ (kJ)
 $\dot{m}$ คือ อัตราการไหลโดยมวลของอากาศ (kg / s)
 c_p คือ ค่าความร้อนจำเพาะของอากาศที่ความดันคงที่ (kJ / kg K)
 Δt คือ อุณหภูมิที่เพิ่มขึ้นจากการรับความร้อนจากอิฐทนไฟ ($^{\circ}\text{C}$)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย